

Từ Công Phụng, Một Kết Hợp Tuyệt Vời Giữa Ngôn Ngữ và Âm Nhạc

*Tôi như giòng sông cạn
Cuốn quanh đời mệt mỏi
Cuốn theo giòng nghiệt ngã
Buồn rơi theo năm tháng
Úa trên lưng tháng ngày
Tôi mang hồn cỏ dại
Ngu ngơ tự hỏi lòng
Bỗng một ngày thiên thu
Bỗng một đời phù du*

(Từ Công Phụng – Đời Bỗng Phù Du)

I. NHẬP

Một buổi chiều. Mùa thu.

Mây trắng bay.

Nắng vàng vọt rớt trên hè phố.

Người đàn ông đứng tuổi lặng nhìn cô bé ngồi cách mình không xa. Cô bé có mái tóc huyền, đắm nhìn theo những cánh chim bay khuất với một nét buồn tao mặc. Dáng cô bé thon gầy, như hao mòn cùng năm tháng. Người đàn ông chợt ước ao, chợt khát khao mình có thể xóa tan mây trời trầm lắng đang xuống thấp dần lên cuộc đời cô bé.

Nhưng người đàn ông vẫn ngồi đó. Lặng yên.

Mưa nhẹ rơi...

Từng giọt mỏng...

Long lanh lên khóe mắt cô bé...

Người đàn ông cũng nghe cay vùng mắt.

Lâu lắm rồi... Cuồng lưu dòng sông đã làm người đàn ông xa lạ với những cảm xúc đơn thuần nhất của con người – nụ cười, tiếng khóc.

Nhìn cô bé ngồi đó, với những bước chân linh hồn đầu đời xa rời thơ ấu, người đàn ông chợt nghe lòng mình rét mướt, chao theo từng giọt mưa rơi.

Cô bé đứng dậy, bước xa dần theo lối nhỏ của công viên. Dáng cô bé đồ dài lên nỗi buồn của người đàn ông, lên nỗi buồn của thời gian đang chất chồng lên mái tóc hơn nửa phần xóa trắng.

Người đàn ông nghe vọng lên trong tim mình một niềm đau xót. Cho bước chân lạc loài của cô bé. Cho hồn nhiên thoáng mắt. Cho ưu tư kéo về. Cho lưu đầy tuổi trẻ. Và cho chính bản thân mình – cũng lạc loài, cũng lưu đầy, đã hơn nửa lần thế kỷ...

II. NGÔN NGỮ CỦA ÂM NHẠC

Thế đó. Là ngôn ngữ của Từ Công Phụng (TCP). Đoạn nhập đề trên là những gì đã hình dung ra khi nghe bài Còn Một Buổi Chiều của tác giả. Không chỉ nghe ra. Mà còn nhìn thấy. Còn cảm nhận đến.

Thế đó. Là ngôn ngữ của TCP. Man mác. Nhẹ nhàng. Lãng đãng. Ẩn mật. Mang nhiều hình ảnh của một cõi trời tâm sự. Không ạt ào thác đổ. Mà là những chất chiu đầm thắm. Những nâng niu tận cùng.

TCP không chỉ là nhạc sĩ của tình yêu. Nói đúng ra, tình yêu chỉ là dòng sông để TCP chuyên chở và phản ánh tâm hồn mình. Trong giòng sông đó có phù sa cuộc sống, có bọt bèo thân phận, có vắn đục tương lai, có trong veo kỷ niệm.

Từ Bây Giờ Tháng Mấy, bài nhạc đầu tay năm mười tám tuổi, cho đến những sáng tác sau đó, TCP đã chọn bước vào âm nhạc bằng đam mê trầm lắng. Không ồn ào. Không vội vã.

... Người về nghe tiếng hát âm vang

Trên vùng tuổi đã đoan

Người về nghe những âm vang

Trên cùng tuổi cưu mang

Người đan hơi thở bên nhau

Dù trời chợt sáng, xin tình chưa nghe muộn màng (1)

Ngôn tứ đó, là của riêng TCP. Ngay sau mỗi câu hỏi được mở ra, câu trả lời kết đọng. Dưới rực sáng của quên lãng phơi bày, là nhớ nhung khép kín.

... Gom một chút nắng vàng

Hắt lên soi hạnh phúc trên tháng ngày đã qua

Em tìm thấy chút gì -

Có phải chẳng rạn vỡ lên tâm hồn chúng ta ? (2)

... Đêm nay, bên thềm, nhìn anh, em khẽ nói:

“Ngày mai anh đi rồi,
Anh có buồn gì không ?”

Buồn không, hỡi người đã đi rồi ? (3)

Sâu sắc. Ý nhị. Bởi người ở lại thường buồn hơn kẻ ra đi. Nhưng với TCP, người ở lại chỉ quan tâm đến nỗi buồn của kẻ ra đi. Thật ân cần. Đơn thuần. Chấp nhận.

Ở đó, là những lấp lánh ngọt ngào của TCP, khi nói về quê hương. Một quê hương muôn trùng xa khuất được thể hiện qua một tiếng gọi “Em!” dịu dàng, cay đắng.

... Ai chia vạt nắng se buồn
Như ta rồi cũng xa nguồn
Làm sao cho em biết tình ta vẫn lấp lánh
trong cội hồn bát ngát ?
Làm sao cho em thấu tình ta
như núi biếc, như sông dài, biển rộng ?
Xin giữ cho nhau những khoảng đời nhớ mộng lung.
Tình là trùng dương sóng vỗ chấp chùng.
Mảnh hồn ta nay đã khuất nơi nao,
Đời sâu mấy chuyến thương đau
Mà nữ chôn vùi mấy kiếp trùng khơi... (4)

Ở đó, là những long lanh bất chợt của TCP, khi nói về hạnh phúc. Một hạnh phúc hao gầy, trong hụt hẫng chia ly. Không bao giờ là đón đầu tuyệt vọng, mà là sống cho trọn vẹn với mát mát vây quanh.

... Lắng nghe muôn cung sầu hắt xuống đời
Một trời tôi thương đau, một trời em mưa mau
Sóng buông xuôi theo ngày tháng
Từng thu qua, vời trông theo đã mờ
Lệ rơi trên tim tôi, lệ rơi trên đôi môi
Yên nhau một thời, xa nhau một đời
Lệ này em nhỏ xuống hồn tôi... (5)

Ở đó, là những lặng câm nhỏ máu của TCP, khi nói về tình yêu. Một tình yêu ngây ngất hương thơm, giữa vô vàng tiếc nuối. Không bao giờ là kêu gào than khóc, mà là tận tụy với đam mê về một thiên đường đã khuất.

... Thân mang kiếp dã tràng đem đời xe tơ duyên
Trên bãi cát vàng hão huyền
Chợt nghe lớp sóng xô lên đời mình
Niềm cay đắng
Cuộc tình trên thánng ngày muện phiền

*Còn in vết hằn đời mình
Người ơi hãy ru hôn ta ngủ quên... (6)*

Ở đó, là những chất chiu vơi đầy của TCP, khi nói về cuộc sống. Một cuộc sống miệt mài tư duy cùng muôn phiền thân phận. Những điều TCP sẽ chia không nằm trong lời hát, mà nằm sau những gì lời hát không nói ra.

*... Có những điều tôi muốn nói cùng em
Vẫn vơi vơi trên cao,
Những điều tôi muốn hiểu
Vẫn mù côi vực sâu... (7)*

Dường như ngay khi ý niệm vừa thành hình trong tư tưởng, TCP đã tự chọn cho lời nhạc của mình một định mệnh – Mỗi dòng chữ là một gấn bó với kỷ niệm, dẫu đang phai mờ dần theo thời gian, vẫn không bao giờ tuyệt tích. TCP đặt chữ nghĩa vào âm nhạc như phó thác từng hơi thở sau cùng của tình yêu vào căn phần mặc tưởng.

Mỗi bài hát là một vết hằn thăng hoa lên phiến đời huyễn hoặc.

III. ÂM NHẠC CỦA NGÔN NGỮ

Từ bao giờ, khi viết về nhạc phẩm, người ta chỉ thường hay nhắc đến những lời nhạc tiêu biểu của tác giả, rồi sau đó là vài phát biểu đơn sơ về tiết tấu và kỹ thuật hòa âm. Thật là một thiếu sót lớn khi đa số các bài viết về nhạc sĩ đều dành cho phần “lời” nhiều hơn phần “nhạc”.

Bởi ở đó, là nét tuyệt vơi và độc đáo nhất của nhạc TCP, nhất là khi TCP tự trình bày những ca khúc của mình – bằng những nốt nhạc chọt vút cao và tắt hẳn, bằng những chữ được hát lại hai lần liên tiếp, bằng những âm thanh rơi từ đỉnh cao vào trầm thấp.

Khi TCP hát “...*nỗi muôn phiền ngày tàn HOI THỞ, em thấy không côi đời vô vọng...*” (8), người nghe liên tưởng ra sự chết dần của nhịp sống khi nốt nhạc của hai chữ “hơi thở” được hát vút lên cao rồi tắt hẳn trong mong manh của làn hơi rung.

Khi TCP hát “...*Trên từng thung lũng buồn, từng thung lũng buồn, mùa thu đã đã trở mình trên gót nhỏ dìu em đến người...*” (9), người nghe cảm nhận được sự chập chùng của những thung lũng mùa thu đã sống lại dưới gót hài tình yêu bằng lời hát được lặp lại hai lần. Cũng thế, với “... *hãy ôm trọn, ôm trọn tuổi xuân, có một lần vui thôi em...*” (10), TCP đã dùng sự lặp lại của hai chữ “ôm trọn” để diễn tả thật tuyệt vơi, thật trọn vẹn một nhẩn nhủ ân cần về những hạnh phúc mong manh trong cuộc đời mà mỗi chúng ta ít khi tìm thấy.

Khi TCP hát “... *rời niềm vui bay ngang, miền tuổi vàng nắng và gió CUỐN... lá ROI đây, tuổi này người đâu có hay...*” (11), chữ “cuốn” vút cao rồi tắt hẳn – như mắt tích, chữ “rời” được hát ngân dài từ nốt nhạc cao xuống nốt nhạc trầm. Dùng âm thanh để diễn tả hình ảnh của chữ nghĩa, đến thế, quả thật là nét ý.

Còn nữa, còn rất nhiều nét tuyệt vời, chất chứa như vậy trong âm nhạc của TCP để làm điệu huyền chữ nghĩa. Từ long lanh rực rỡ của “... Ôi, nổi dịu dàng nào đã ngời SÁNG trên môi người...” (9) đến tiếc nuối tịch trầm của “...cuộc tình như cơn lốc mang theo hồn người vào trùng dương khép KÍN u mê ngàn đời...” (12). Từ chìm sâu tiếng nấc của “... kỷ niệm nào như muốn KHÓC, nên tôi xin một lần được trao hết cho nhau bằng một lần đôi mắt nai tơ...” (13) cho đến ngọt ngào đón nhận của “... cho tôi xin một lần chân em lại gần, để vòng tay ôm HẾT dung nhan...” (1). TCP đã đưa âm nhạc của ngôn ngữ đi vào một chiều nghệ thuật sâu hơn. Rộng mở hơn. Cô đọng hơn.

IV. KẾT

*Thôi, cũng đành như chiếc que diêm một lần lóe lên
Thấp đời em sáng lung linh buồn một cõi riêng...*

*Thôi, cũng đành như kiếp rong rêu một lần hóa thân
Cuốn về phong kín tim ta một đời chói chang...*

*Thôi, cũng đành như tấp gương tan mờ phai vết xưa
Xót dùm cho tấm thân ta – ngựa bầy đã xa
Những đêm mơ thấy tan hoang hương tình vừa chớm
Muộn màng... (14)*

*Một mình ta đứng nhìn mỗi tình duyên tan theo
Nghìn con sóng gào bạc đầu
Nhẹ xô lên dấu chân ghi cuộc tình nhòa trên cát.
Lời người nghe đã chợt lạc loài
Trên thân đã tràng tui phận,
Hoài công tháng năm se cát biển Đông... (12)*

Từng ấy âm thanh. Từng ấy chữ nghĩa. Nghĩ, cũng đã đủ để TCP nói về mình, về thân phận mình, về tình yêu, hạnh phúc. Đoán suy nào, cũng thiếu. Cắt nghĩa nào, cũng thừa.

Giữa một nền âm nhạc Việt Nam hải ngoại chỉ chú tâm đến ca sĩ thay vì nhạc sĩ, chỉ chú tâm đến những bất chước lai căng thay vì triển khai sáng tạo, giọng hát và lối diễn tả của TCP với từng nhạc phẩm của mình là một minh chứng tuyệt vời cho sự ký thác trọn vẹn của một linh hồn, của một đời người vào khung trời âm thanh nghệ thuật. Khung trời ấy vốn cô đơn, và hiu quạnh. Nhưng hiu quạnh hơn, cô đơn hơn, là những con người chọn bước âm thầm vào khung trời ấy bằng con tim hiến dâng cho âm nhạc. Và ở lại. Tận tụy. Như thế. Gắn trọn đời mình. Và những sáng tác được ươm mầm và thành hình trong khung trời đó là những que diêm lóe sáng, là những viên cát hiến dâng.

Điều tuyệt vời nhất của nhạc TCP không chỉ nằm ở những lóe sáng đó, những hiến dâng đó. Bởi đó, là những lung linh hữu hạn.

Điều tuyệt vời nhất của nhạc TCP là khi que diêm đã tắt ngúm đi, chiều sâu của màn đêm trong mỗi chúng ta đã được đo lường.

Điều tuyệt vời nhất của nhạc TCP là khi viên cát đã vỡ tan vào lòng biển bất tỉnh, con tim trong mỗi chúng ta vẫn còn mang âm vang của một đời sóng vỗ, của một trùng dương thâm lặng thiên đường.

Mà đó, là những thanh vọng vô cùng. Những trầm khơi bất tận.

Nguyễn Phước Nguyên

Trích chú:

- (1) Mưa Trên Ngày Tháng Đó
- (2) Trên Tháng Ngày Đã Qua
- (3) Mùa Thu Mây Ngàn
- (4) Qua Vùng Biển Nhớ
- (5) Giọt Lệ Cho Ngàn Sau
- (6) Kiếp Dã Tràng
- (7) Thiên Đường Quạnh Hiu
- (8) Mắt Lệ Cho Người
- (9) Như Ngọn Buồn Rơi
- (10) Mùa Xuân Trên Đỉnh Bình Yên
- (11) Người Về Trên Mây
- (12) Kiếp Dã Tràng
- (13) Lời Cuối
- (14) Như Chiếc Que Diêm